

ఆప్టనిస్టాన్ నుండి అమెరికా సైనిక బలగాల

ఉపసంహరణ జరిగేనా?

-నోమ్చామ్స్కీ విజయ్ప్రసాద్

2001 అక్టోబర్ 7న ఆప్టనిస్టాన్పై అమెరికా దురాక్రమణ దాడికి పాల్పడటం నేరపూరితమైంది. వరల్డ్ ట్రేడ్ సెంటర్పై 2001 సెప్టెంబర్ 11న జరిగిన టెర్రరిస్టు దాడులను సాకుగా చూపి నాటి అమెరికా అధ్యక్షుడు బుష్ 'టెర్రరిజంపై పోరు' పేరిట ఈ దాడికి పాల్పడ్డారు. ఆప్టనిస్టాన్కు చెందిన భౌతిక, మాృలిక సదుపాయాలను నాశనం చేయటానికి, ఆ దేశ సామాజిక బంధాలను విచ్ఛిన్నం చేయటానికో భారీ స్థాయిలో సైనిక బలగాలను ఉపయోగించటం-అమెరికా చేసిన ఘోరమైన నేరం.

2001 అక్టోబర్ 11న అనటోల్ లీవెన్ అనే పత్రికా విలేఖరి నాటి ఆప్టనిస్టాన్ నాయకుడు అబ్దుల్ హక్ను పాకిస్థాన్లోని పెషావర్లో ఇంటర్వ్యూ చేశాడు. తావిబన్లకు వ్యతిరేకంగా ప్రతిఘటనకు నాయకత్వం వహించటంలో భాగస్వామి అయిన హక్, అమెరికా వైమానిక బాంబుదాడులను ఆసరాగా చేసుకొని ఆప్టనిస్టాన్కు తిరిగి వెళ్ళేందుకు సంసిద్ధుడై వున్నాడు. ఏమైనా, యుద్ధాన్ని అమెరికా కొనసాగించాలని నిర్ణయించిన తీరుపట్ల అతను సంతోషంగా లేడు. 'ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో సైనిక చర్య-ప్రత్యేకించి, ఈ యుద్ధం మరింత కాలం కొనసాగి, ఇంకా ఎక్కువమంది పౌరులు హతమయ్యేట్లయితే, అది మాత్రం పరిస్థితులను మరింత క్లిష్టతరంగా మారుస్తుంది' అని హక్ లీవెన్తో ఆనాడే చెప్పాడు. ఈ యుద్ధం 20 సం॥ల కాలం నుండి కొనసాగుతూ వుంది; వియత్నాంలో అమెరికా సాగించిన దురాగతాలను మించిపోయిన స్థాయిలో ఆప్టన్ ప్రజలపై హింసాకాండ సాగించింది. ఈ కాలంలో కనీసం 71,344 మంది పౌరులు తమ ప్రాణాలు కోల్పోయారు. పదిలక్షల మందిపైగా గాయ పడ్డారు. 60 లక్షలమంది దేశం వదిలి పోయారు. అతిపెద్ద శరణార్థులను తయారు చేసిన దేశంగా ఆప్టనిస్టాన్ మిగిలింది.

"ఆప్టనిస్టాన్లో పనిచేస్తున్న గ్రూపులన్నింటినీ కలుపుకుని, ఒక ఐక్యరాజకీయ పరిష్కారంకోసం కృషిచేయటమే, అమెరికాకు అన్నివిధాలా మంచిది. అలాకాకుంటే, వివిధ దేశాల దన్నుతోసున్న దేశంలోని వివిధ గ్రూపుల నడుమ లోతైన విభజనలకు ప్రోత్సాహం లభించి ఈ మొత్తం ప్రాంతాన్ని చాలా దారుణంగా ప్రభావితం చేస్తుంది" అని అబ్దుల్ హక్ లీవెన్తో అన్నాడు. ముందుచూపు కలిగిన మాటలివి. అయితే తన ఈ మాటలనెవరూ లక్ష్యపెట్టరని హక్కు తెలుసు. 'ఏం చేయాలనే అంశంపై బహుశ ఇప్పటికే అమెరికా ఒక ఆలోచనకు వచ్చివున్నందున, నేనిచ్చే ఏ సూచనలూ, సలహాలూ ఉపయోగపడేవి కావు' అని ఆయన లీవెన్తో అన్నాడు.

అనూహ్య విధ్వంసాన్ని కలిగించిన 20 సం॥ల ఈ యుద్ధం తర్వాత, 'ఆప్టనిస్టాన్లోని గ్రూపులన్నింటి' నడుమ క్రోధావేశాలు భగ్గుమంటున్న ఈ తరుణాన-సరీగ్గా అబ్దుల్ హక్ ప్రతిపాదించిన అదే విధానానికి - రాజకీయ చర్యలు జరపాలనే ఆలోచనకు-అమెరికా తిరిగి వచ్చింది.

అబ్దుల్ హక్ పై ఇంటర్వ్యూ ఇచ్చిన 15 రోజులకు, ఆప్సనిస్టాన్ కు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, 2001 అక్టోబర్ 26న తాలిబన్ల చేతిలో హతమయ్యాడు. అతని సలహాకు నేడు కాలం చెల్లింది. 2001 సెప్టెంబర్ లో తాలిబన్లతో సహా దేశవ్యాపితంగా ఆఫ్ఘన్ మద్దతుదారులంతా చర్చలకు సిద్ధంగా వున్నారు. ఆఫ్ఘన్ ఆకాశంలో చక్కర్లు కొడుతున్న అమెరికా యుద్ధ విమానాలు ఆప్సనిస్టాన్ లో సరకం సృష్టిస్తాయని కొంతలో కొంత వారు భయపడినందువల్ల కూడా వారు దీనికి సిద్ధమయ్యారు. ఇప్పుడు, 20 సం॥ల తర్వాత, తాలిబన్లకు ఇతరులకు నడుమ అఘాతం విస్తృతమైంది. కేవలం, చర్చలు జరుగుతాయనే ఆశ మాత్రమే, ఎంతో కాలం మనజాలదు.

అంతర్యుద్ధం

2021 ఏప్రిల్ 14న ఆప్సనిస్టాన్ పార్లమెంట్ స్పీకర్ మీర్ రహ్మాన్ రహ్మాని మాట్లాడుతూ తమ దేశం 'అంతర్యుద్ధం' అంచున వుందంటూ హెచ్చరించాడు. అమెరికా ఆప్సనిస్టాన్ నుండి ఉపసంహరించుకున్న తర్వాత సెప్టెంబర్ 11 నాటికి సంభవించబోయే అంతర్యుద్ధం గురించి కాబూల్ లో రాజకీయ వర్గాలు ఆగ్రహవేశాలతో చర్చలు సాగిస్తున్నాయి. ఈ కారణంగానే, ఏప్రిల్ 15న కాబూల్ లోని అమెరికా దౌత్యకార్యాలయంలో నిర్వహించిన పత్రికా విలేఖరుల సమావేశం సందర్భంగా 'టోల్ న్యూస్'కు చెందిన షరీఫ్ అమ్రీ అంతర్యుద్ధం సంభవించే అవకాశాల గురించి అమెరికా విదేశాంగమంత్రి ఆంటోనీ బ్లింకెన్ ను ప్రశ్నించారు. 'దేశంలో పరిణామాలు అంతర్యుద్ధంగానూ, దీర్ఘకాల యుద్ధంగానూ దిగజారటమనేది ఎవరికీ తోడ్పడేది కాదు. మనకు తెలుస్తున్న దాని ప్రకారం, తాలిబన్ల ప్రయోజనాలకు కూడా ఇది ఏమాత్రం తోడ్పడేది కాదు' అని బ్లింకెన్ సమాధానమిచ్చాడు.

వాస్తవానికి, అన్నివిధాలా ఆప్సనిస్టాన్ గత 50 సం॥లుగా - అబ్దుల్ హక్ తో సహా ముజాహిదీన్లను సృష్టించిన కాలం నుండి- కనీసం, ఆప్సనిస్టాన్ లో ఏర్పడిన పీపుల్స్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ ప్రభుత్వం (1978-1992)తో యుద్ధ కాలం నుండి అంతర్యుద్ధంలోనే వుంది. ఆప్సనిస్టాన్ లోని అత్యంత ఛాందస, అతి మితవాదశక్తులకు, గ్రూపులకు అమెరికా అండ దండలతో ఈ అంతర్యుద్ధం తీవ్రమైంది. ఆల్ ఖైదా, తాలిబన్లు, ఇతర ముస్లిమ్ మతతత్వ గ్రూపులు ఇందులో భాగంగా రూపొందాయి. ఈ కాలమంతటా అమెరికా ఒక్కసారి కూడా శాంతిస్థాపనకు మార్గాన్ని ప్రతిపాదించలేదు; దీనికి బదులుగా, కాబూల్ లో ఫలితాన్ని అదుపు చేసేందుకు ప్రతి మలుపులోనూ సైనిక బలగాలను అత్యధికంగా ఉపయోగించేందుకు అమెరికా ఎల్లవేళలా ఉత్సుకతను ప్రదర్శించింది.

ఉపసంహరణ?

ఆప్సనిస్టాన్ పై దురాక్రమణను అనుసరించి అమెరికా, ఇరాక్ పై దురాక్రమణ సాగించింది. పశ్చిమాసియాలో తన సైనిక స్థావరాలను నెలకొల్పింది. లిబియా, సిరియాలపై దాడులు సాగించింది. ఇథియోపియా, సోమాలియాలో సైనిక జోక్యాన్ని సాగించింది. ఈ క్రమంలో ఆప్సనిస్టాన్ నుండి తన సైనిక బలగాలను ఉపసంహరించుకుంటానని ప్రకటిస్తూ వస్తున్నా, ప్రజలను మోసగించటానికే తప్ప, వాస్తవానికి దానిని ఆచరణలో పెట్టలేదు. 2021 సెప్టెంబర్ 11 నాటికి ఆప్సనిస్టాన్ నుండి సైనిక బలగాలను ఉపసంహరించుకుంటామని తాజాగా ప్రకటించారు.

2021 ఏప్రిల్ చివరలో ప్రకటించి, మే 1వ తేదీన ప్రారంభమైన ఈ ఉపసంహరణ కూడా ప్రకటించినంత స్పష్టంగా అయితే మాత్రం లేదు. 2021 ఏప్రిల్ 14న అమెరికా అధ్యక్షుడు జో బైడెన్ 'అమెరికా సైనిక బలగాలు మాతృదేశం చేరుకునే సమయమిది' అని ప్రకటించాడు. 2500 సమూహాలకు చెందిన సైనిక బలగాలు సెప్టెంబర్ 11 నాటికి ఆఫ్ఘనిస్తాన్ నుండి ఉపసంహరించుకుంటాయని, అదే రోజున అమెరికా రక్షణశాఖ వివరణ నిచ్చింది. కాగా, అమెరికాకు చెందిన 'న్యూయార్క్ టైమ్స్' పత్రిక మార్చి 14న ఓ వ్యాసంలో ఆఫ్ఘనిస్తాన్లో అమెరికా 3500 సమూహాల సైనిక బలగాలను కలిగి వుందని పేర్కొంది. (బహిరంగంగా 2500 సమూహాల బలగాలేనని పేర్కొంటున్నారు). సైనిక బలగాల సంఖ్యను ఇలా తక్కువగా చూపటం ద్వారా అమెరికా రక్షణశాఖ నిగూఢంగా వుంచదలచుకున్నదని స్పష్టమౌతోంది. రక్షణ శాఖ సహాయమంత్రి కార్యాలయ నివేదిక మరిన్ని వివరాలిస్తూ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ భూభాగంలో దృఢంగా నిలిచేందుకు అమెరికాకు చెందిన 16వేలమంది కాంట్రాక్టర్లున్నారని తెలిపింది. సైనికులకు మద్దతునందించటం వంటి వాటితో సహా అనేక సేవలందించేవారు వీరిలో వున్నారు. వీరిలో ఏ ఒక్క కాంట్రాక్టరు గానీ, లేదా బయటకు వెళ్లడి చేయని వెయ్యి సమూహాల అమెరికా సైనిక బలగాలుగానీ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ నుండి ఉపసంహరించుకునే జాబితాలో లేవు; లేదా డ్రోన్ దాడులతో సహా వైమానిక బాంబుదాడులు సాగించే జాబితాలో కూడా పేర్కొనకపోవటం - ప్రత్యేక బలగాల మోహరింపు ప్రక్రియకు ముగింపు ఉండ బోవటం లేదని తెలియజేయటమే!

ఆఫ్రఫ్ ఘని నాయకత్వంలోని ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ప్రభుత్వానికి అమెరికా షుమారు 30 కోట్ల డాలర్లను అందించబోతున్నట్లుగా ఏప్రిల్ 21న బ్లింకెన్ పేర్కొన్నాడు. తనకంటే ముందు ప్రభుత్వ అధికారంలోనున్న హమీద్ కర్జాయ్ను అభిమానించే ఆఫ్రఫ్ఘని, తరచుగా ఆఫ్ఘనిస్తాన్ అధ్యక్షునిగా కంటే కాబూల్ మేయర్గా మాత్రమే వ్యవహరిస్తూ, తన ప్రత్యర్థులచే చుట్టుముట్టబడి వున్నాడు. అమెరికా సైనిక బలగాల ఉపసంహరణ తర్వాత ఏర్పడనున్న ప్రభుత్వాల గురించి కాబూల్లో అనేక ఊహాగానాలు వినిపిస్తున్నాయి. దీనిలో హిజ్బ్-ఎ-ఇస్లామీ నాయకుడు గుల్బుద్దీన్ హెక్మాత్యార్ నాయకత్వంలో ప్రభుత్వం ఏర్పడి పాలనసాగిస్తుందని, దీనిలో తాలిబన్లకు భాగస్వామ్యం ఉండబోదనే ప్రతిపాదన కూడా వుంది. ప్రభుత్వ ఏర్పాటులో తాలిబన్లకు పాత్ర వుండితీరాలనే ఆలోచనకు అమెరికా కట్టుబడి వుందని ఈలోగా అమెరికా ప్రకటించింది. 1996 నుండి 2001 వరకు వ్యవహరించిన దానికంటే 'తక్కువ కఠినంగానే తాలిబన్ల పాలన' సాగించగలరని బైడెన్ అధికారయంత్రాంగం నమ్ముతోందని ప్రస్తుతం బాహాటంగా చెప్పుకుంటున్నారు.

తాలిబన్లు తిరిగి అధికారాన్ని చేపట్టేందుకు అంగీకరించటానికి రెండు షరతులతో అమెరికా సిద్ధంగా వున్నట్లుగా కన్పిస్తోంది. అమెరికా ప్రత్యక్షంగా కొనసాగటాన్ని తాలిబన్లు ఆమోదించటం; కాబూల్లో అమెరికా ప్రధాన ప్రత్యర్థులయిన చైనా, రష్యాలకు తాలిబన్లు ఎలాంటి పాత్ర కల్పించకూడదనేవే ఈ రెండు షరతులు. 2011లో అమెరికా విదేశాంగ శాఖామంత్రి హిల్లరీ క్లింటన్ మనదేశ పర్యటనలో భాగంగా చెన్నైలో మట్లాడుతూ భారత ఓడ రేవులతో అనుసంధానిస్తూ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ గుండా మధ్య ఆసియాను కలిపే 'న్యూసిల్క్ రోడ్ ఇనీషియేటివ్' నిర్మాణ ప్రతిపాదన ముందుకు తెచ్చింది. రష్యాను మధ్య ఆసియాలోని దాని లింకుల నుండి తెగగొట్టి, టర్కీ వరకు ప్రస్తుతం నడుస్తున్న 'చైనా బెల్ట్ అండ్ రోడ్ ఇనీషియేటివ్' నిర్మాణాన్ని నిరోధించటం - ఈ ప్రతిపాదన వెనకనున్న ప్రయోజనంగా వుంది.

ఆప్టనిస్ట్రాన్లో స్థిరత్వమనేది ఏర్పడటం లేదు. ఉజ్జ్వేకిస్ట్రాన్ మాజీ విదేశాంగశాఖా మంత్రి, ప్రస్తుత 'షాంగై కో ఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్' (యస్సిఓ) సెక్రటరీ జనరల్ వ్లాదీమీర్ నోరోవ్ జనవరిలో 'ఇస్లామాబాద్ పాలసీ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్' నిర్వహించిన వెబినార్లో పాల్గొని ప్రసంగించాడు. ఐసిస్ లేదా డేయిష్లు తమ కార్యకర్తలను సిరియానుండి ఉత్తర ఆప్టనిస్ట్రాన్కు బదలాయిస్తున్నాయని నోరోవ్ ఆ సందర్భంగా పేర్కొన్నాడు. ఉగ్రవాద కార్యకర్తలతో కూడిన ఈ ఉద్యమం, ఆప్టనిస్ట్రాన్కే కాక, మధ్య ఆసియా, చైనాలకు కూడా ఇబ్బందిని కలిగిస్తుంది. ఐసిస్ ఉగ్రవాదులపై విజయాలు సాధించటంలో, వైమానిక దాడులలో అమెరికా సైనికబలగాలకు తాలిబన్లు మద్దతునిచ్చినట్లుగా 2020లో వాషింగ్టన్ పోస్ట్ తెలియజేసింది. ఒకవేళ తాలిబన్లతో శాంతి ఒప్పందం ఏమైనా కుదిరినా, ఐసిస్ దానిని అస్థిరపరుస్తుంది.

వదిలివేయబడిన సాధ్యం కాగల అంశాలు

ఆప్టనిస్ట్రాన్ మహిళల పట్ల బాధ్యతతో వుంటామనే దానిపట్ల, 2001 అక్టోబర్లో అమెరికా సాగించిన దురాక్రమణకు చట్టబద్ధత కల్పించటంపట్ల ఇచ్చిన వాగ్దానాలను వదిలేశారు. రసిల్బసు అనే ఐక్యరాజ్యసమితి అధికారి 1986 నుండి 1988 వరకు ఆప్టనిస్ట్రాన్ ప్రభుత్వంలో మహిళాభివృద్ధి అంశంలో సీనియర్ సలహాదారుగా సేవలందించారు. పితృస్వామ్య విధానాలకు వ్యతిరేకంగా మహిళలు సంఘటితమై పోరాడేందుకు; ఇంట్లో, పనిప్రదేశాల్లో సమానత్వం కొరకు పోరాడేందుకు 1987 నాటి ఆప్టనిస్ట్రాన్ రాజ్యాంగం మహిళలకు పురుషులతో సమాన హక్కులను కల్పించింది. యుద్ధంలో పెద్ద సంఖ్యలో పురుషులు చనిపోయిన కారణంగా, మహిళలు పలురకాల వృత్తులలోకి ప్రవేశించారు. మహిళల అక్షరాశ్యత మొదలుకొని మహిళల హక్కుల విషయంలో తగినన్ని విజయాలు సాధించారు. గత ఈ రెండు దశాబ్దాల పైగా కాలంలో, అమెరికా యుద్ధకాలంలో ఈ హక్కులు, అవకాశాలలో ఎక్కువభాగాన్ని హరించి వేశారు.

1988-89లో ఆప్టనిస్ట్రాన్ నుండి రష్యా ఉపసంహరించుకునే దానికి ముందు కూడా, అధికారంకోసం ప్రాకులాడే గుల్బుద్దీన్ హెక్ మాత్యూర్వంటి పురుషులు, తాము అధికారంలోకి వస్తే ఈ హక్కులను రద్దు చేస్తామని చెప్పేవారు. రసిల్బసు షబ్బుమ్ను గుర్తుచేసుకున్నాడు; పితృస్వామ్య విధానాలకు తలొగ్గాలని మహిళలను హెచ్చరిస్తూ జారీచేసిన ఆదేశాలను గమనించాడు. ('న్యూయార్క్ టైమ్స్', 'వాషింగ్టన్ పోస్ట్', 'వింస్ మ్యాగజైన్' వంటి పత్రికలకు ఈ ఘోరానికి సంబంధించిన కొన్ని అభిప్రాయాలను ఆమె పంపినప్పటికీ, వారందరూ దానిని ప్రచురించకుండా తిరస్కరించారు.)

ఆప్టనిస్ట్రాన్లో మహమ్మద్ నజీబుల్లా నాయకత్వంలోని చివరి కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం (1987-1992), మహిళల హక్కులకు చర్చ నీయాంశాలలో ఉన్నతస్థానం కల్పించే 'నేషనల్ రికన్సెలేషన్ విధానాన్ని' అవలంబించింది. ఈ విధానాన్ని అమెరికా దన్నుతోనున్న ముస్లిమ్ మతతత్వవాదులు - (వీరిలో అనేకవారిది ఈనాటికీ అధికారంలో వున్నారు) నిరాకరించారు.

ఈ చరిత్రనుండి అమెరికా ఏవిధమైన గుణపాఠాలు నేర్చుకోవటంలేదు. అమెరికా 'ఉపసంహరణ' జరుగుతుంది కానీ చైనా, రష్యాలను నిలువరించే తన వారిని, తన ఆస్తులను అక్కడే వుంచి వెళ్ళటం జరుగుతుంది. ఈ భౌగోళిక రాజకీయ ఆలోచనల గ్రహణం, ఆప్టనిస్ట్రాన్ ప్రజలకు సమస్యాత్మకంగానే నిలిచి పోతుంది.

(న్యూస్క్లిక్, 06-05-2021 నుండి అనువాదం)